

A Kúria dr. Rónai László ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Hargitai Emil ügyvéd által képviselt alperes ellen kötbér megfizetése iránt a Budaörsi Városi Bíróság előtt 9.P.20.324/2011. szám alatt folyamatban volt és a Budapest Környéki Törvényszék 9.Pf.25.583/2011/4. számú ítéletével befejezett perében a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az alperes részére 30.000 (Harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes, mint megrendelő és a felperes, mint vállalkozó között 2009. december 8. napján két vállalkozási szerződés jött létre, MDF, illetve fém színminta alkatrészek vonatkozásában. Mind az alperes, mind a felperes a szerződésben vállalta, hogy amennyiben a gyártás, vagy a fizetés nem történne meg a vállalt határidőre, úgy 15 nap türelmi idő után kötbért fizet a sérelmet szenvedő félnek. A kötbér mértéke a teljes bruttó összeg egy százaléka naponta. A felperes teljesítette a vállalkozási szerződés tárgyát képező megrendeléseket és kiállította a bruttó 1.568.750 forint összegű számláját, melyben a fizetési határidőt 2010. február 14. napjában jelölte meg. Az alperes a felperes számlájára utalással 2010. április 26. napján 523.000 forintot, 2010. május 10. napján 523.000 forintot 2010. május 21. napján 250.000 forintot és 2010. június 14. napján 272.750 forintot fizetett meg. A felperes 2010. július 5. napján - 120 napi fizetési késedelemre

tekintettel - írásban felszólította az alperest kötbér tartozás megfizetésére.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 1.647.188 forint késedelmi kötbér megfizetésére.

Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan a kötbérnek a szerződéses érték 10 %-ára történő mérséklését kérte. 156.875 forint erejéig nem vitatta kötbérfizetési kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest a felperes részére 1.383.181 forint késedelmi kötbér, valamint a perköltség megfizetésére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta és az alperes által fizetendő késedelmi kötbér összegét 156.875 forintra leszállította. Az alperes perköltség fizetési kötelezettségét mellőzte és kötelezte a felperest az alperes javára első- és másodfokú perköltség megfizetésére. Rámutatott, hogy az alperes fizetési késedelme miatt megalapozott a felperes kötbérigénye, azonban a kötbér számítás alapjául csak 104 késedelmes napot lehet számolni, figyelemmel arra, hogy a felek a vállalkozási szerződésben akként rendelkeztek, hogy 15 nap türelmi idő után kell kötbért fizetni. Megállapította, hogy a Ptk. 247. § (2) bekezdése szerint a pénztartozás késedelmes fizetése esetére kikötött kötbérre a késedelmi kamat szabályait kell alkalmazni. A szerződésben kikötött kötbér mértékét eltúlzottnak találta, ezért azt mérsékelte. A kötbér mérséklésénél figyelemmel volt a részteljesítések időpontjában még fennálló tőketartozásra, arra, hogy szerinte az évi 30 %-os mértékű kötbér követelés már nem eltúlzott, továbbá arra is, hogy az alperes 156.875 forint összegben maga is jogosnak ítélte a felperesi követelést.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kereseti kérelemnek történő helyt adást és az alperes teljes perköltségben történő marasztalását. Álláspontja szerint a szerződésben a késedelmes teljesítés esetére kikötött napi 1 %-os mértékű kötbér nem túlzott, önmagában ezen az alapon Ptk. 247. § (1) bekezdése alapján a kötbér mérséklésének nem volt helye. E körben hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatára. Jogsértő szerinte a másodfokú bíróság perköltség viselésére vonatkozó rendelkezése is, mivel a Pp. 81. § (2) bekezdése alapján az alperest kell kötelezni a teljes perköltség viselésére abban az esetben is, ha a bíróság mérlegelés alapján csökkenti a késedelmi kötbér összegét. Arra hivatkozott, hogy a jogalap tekintetében pernyertesnek tekinthető, továbbá

követelése nem volt eltúlzott mértékű.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felülvizsgálati eljárás eredményeként a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

A Ptk. 246. § (1) bekezdéséből következően a szerződés megkötésének és a nem szerződésszerű teljesítés esetére a kötelezett meghatározott pénzösszeg - kötbér - fizetésére kötelezheti magát. A szerződést biztosító mellékkötelezettség egyes fajtáinak közös jellemzője kárátalány jellegük, továbbá az, hogy valamely szerződésszegést kívánnak szankcionálni. A szerződésszegés egyik fajtája a teljesítés késedelve, így ez késedelmi kötbérrel szankcionálható. A késedelmi kötbérnek - habár maga a törvény nem nevesíti - több fajtája ismert. A felperesi felülvizsgálati kérelemben hivatkozott bírói gyakorlat (BH 1992/260. és Pfv.IX.21.568/2011/4.) a késedelmi kötbér azon fajtájának megítélésére vonatkozik, amikor tevésre irányuló szerződéses szolgáltatás teljesítésének késedelve indokolja a kötbér alkalmazását. Egyértelmű jogalkotói szándék azonban a pénzbeli és a nem pénzbeli szerződéses szolgáltatások szankcionálása közötti szabályozásbeli különbségtétel. Az mindig a konkrét szerződés értelmezésével dönthető el, hogy a késedelmi kötbér kikötése vonatkozik-e a megrendelő díjfizetési késedelmére is. Ha igen, a díjfizetési késedelem esetére kikötött kötbérre a késedelmi kamat szabályait kell alkalmazni (BH 2002/397.). Ezért helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy a Ptk. 247. § (2) bekezdésének utaló szabálya folytán a pénztartozás késedelmes teljesítése esetére kikötött kötbér a Ptk.-nak a kamatra vonatkozó szabályaival áll összhangban, minthogy a pénztartozás késedelmes megfizetésének szankcionálására elsősorban a késedelmi kamat intézménye szolgál (BH 1988/5.).

Kétségtelen, hogy a kötbér mértékét a felek a szerződésükben - akár kifejezetten, akár pedig valamilyen közvetett módon - maguk határozhatják meg. Ez a szabály megszorítás nélkül érvényesül minden olyan esetre, amikor maga a kötbérfizetési kötelezettség is a felek megállapodásától függ. A Ptk. 247. § (2) bekezdése azonban - a kamatra vonatkozó törvényi előírásokkal összhangban - lehetővé teszi a szerződésben kikötött túlzott mértékű kötbér bíróság általi mérséklését, ha az összes körülmény mérlegelése alapján ez indokolt.

A felülvizsgálati kérelem folytán azt vizsgálta a Kúria, hogy a

bíróság indokoltan döntött-e a kötbér mérsékléséről, és annak összecszerúsége meghatározásakor megfelelően mérlegelt-e valamennyi körülményt.

Mindezek vizsgálata során a bírósági gyakorlatnak megfelelően (BDT 2012/2706.) figyelembe kell venni a szolgáltatás értékének és a kötbér mértékének arányát, a szerződésszegéssel okozott kár nagyságát, a szerződéskötés körülményeit, így azt is, hogy a szerződéskötéskor megvolt-e a teljesítés reális alapja, a jogosult esetleges szerződésszegő, a teljesítést késleltető magatartását, a jogosultnak a teljesítéshez fűződő érdekét, a kötelezett szerződésszegő magatartása felróhatóságának fokát, azt, hogy a teljes kötbér kiszabása nem ró-e a szerződésszegő félre a kötbér teljesítésre ösztönző hatásán túlmenő rendkívüli terhet, a felek vagyoni helyzetét. A Legfelsőbb Bíróság GK 17. kollégiumi állásfoglalása szerint általában akkor lehet helye a kötbér mérséklésének, ha a szerződésszegés folytán számottevő kár nem keletkezett, és olyan körülmények forognak fenn, amelyek a szerződésszegő fél egyébként felróható magatartását enyhébben megítélhetővé teszik.

A rendelkezésre álló bizonyítékokat helyesen értékelve jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felperest számottevő kár nem érte az alperes késedelmes teljesítése miatt, az alperes mindvégig törekedett a tartozás mielőbbi megfizetésére, a felek között tárgyalások is folytak a részletfizetés feltételeire, és az alperes viszonylag kisebb késedelemmel részletekben teljesített is a felperes felé. A kötbér mérséklésének így helye volt, az nem áll ellentétben a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott bírói gyakorlattal sem, ami pusztán a kötbér mértékét önmagában figyelembe véve nem teszi lehetővé a kötbér mérséklését. Jelen esetben viszont a fentiek szerinti valamennyi releváns szempont megfelelő mérlegelésével döntött a bíróság a kötbér mérsékléséről. Az alperesi nyilatkozatra is tekintettel lévő mérsékelt összegű kötbér meghatározása megfelelő, az alkalmas a szerződéses fizetési kötelezettség teljesítése miatti késedelem folytán a felperest ért hátrányok megfelelő kompenzálására is.

Nem jogszabálysértő a jogerős ítélet perköltségről szóló rendelkezése sem. A Pp. 81. § (1) bekezdése szerint részleges pernyertesség esetében a bíróság a perköltség felől a pernyertesség arányának, valamint az egyes felek által előlegezett költségek összegének figyelembevételével határoz. A kereseti kérelem jogalapja és összecszerúsége tekintetében nincs külön pernyertesség, a bíróság a kereset egészéről hozott döntése határozza meg azt, hogy a kereseti kérelem mely részében alapos, azaz mekkora a pernyertesség aránya. Lehetnek olyan sajátos esetek, amikor magának a kötbér érvényesíthetőségének megítélésére hosszas, költséges, elsősorban szakértői bizonyítást kell lefolytatni (ilyen

helyzetekre irányadó a felperes által hivatkozott bírói gyakorlat, például: BH 1984/507.). Ilyen esetben indokolt lehet az ezzel összefüggő költségekről annak figyelembe vételével dönten, hogy az ellenfelet akkor is kötelezni lehet perköltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem volt nyilvánvalóan eltúlzottnak tekinthető (Pp. 81. § (2) bekezdés). A perbeli esetben azonban sem e sajátos helyzet nem állapítható meg, sem pedig a marasztalási összeghez és a felperes által állított késedelem mértékhez képest az, hogy a felperesi követelés ne lett volna nyilvánvalóan eltúlzott.

A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta és a felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében kötelezte az alperes ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére.

Budapest, 2013. február 14.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Rédei Anna s.k. bíró